

Szerdán.

Április 28-án.

VILÁG

Politikai, tudományos, művészeti folyóirat. Szerkesztő gazdálkodási társaságával és laici literatúrájával minden hétén kétszer két két íven jelen meg.

Világ és Iamertetőre előfizethető helyben. Budapesti utczában a fekete elefántos 2k emeletben félre 4 fr Postán 4 fr. 48 kr., egy adó hirdető 3 kr. pengő.

BORSOS szerkesztő tulajdonos.

Társ szerkesztő VAJDA

Belföld.

Ő es. s ap. kir. felsége Erdélyországban a balázsfalvai görög-katholikus székeskáptalannál Nemes János éneklő-kanonok halála következtében fokozatos előléptelés által Alutan Konstantin éneklő-kanonokká, Boér Istvánt örkanonokká, Alpini Izidort mesterkanonokká, Bar na Jánost oktató-kanonokká, Popovics Arzént a fogarasi görög-katholikus püspök (Lomény János) ebbeli alapítványlevelének legfelsőbb helybenhagyása mellett — utolsó kanonokká — Sávári sóbánya-főfelügyelővé Rombauer Gottfried bányatanácsnokot méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Ő es. s apost. kir. Főlsége gróf Deseffly Aurél kir. helytartósági tiszteletbeli tanácsost, Zsedényi Eduárd udvari titoknokot és Szobovics János kir. helytartósági titoknokot a kir. Helytartó-Tanács valóságos tanácsosaivá, — Nagy János gyöngyösi plebánost, odoni prépost, ezimzetűvé, — a fiunei kormányzóságnál Gerliczy Henrik másod-ülnököt elsővé, — a nm. magyar kir. Hét-személyű-Tábla iktatójává Neszter István kir. ítélő-tábla iktatót méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni. H—k.

Hazai képek. (Millyen a kilátás?) Ha becses olvasóim ott volnának a hol én vagyok, midőn a következőket kigondolom és följegyzem, bizonyosan azt mondanák: szép, dicső, főlséges a kilátás! Nem kellene ugyan, midőn az eszmék mezején vagyunk, testi szemeink látmányát rajzolni, de hallók már egyesektől mondani: miért szélünk általános dolgokról és nem részletekről, és miért adunk tájképet, midőn rajzunk nem „Landschaft”, hogy tehát némileg eleget tegyünk és kiváltképen, hogy másokat is buzdítsunk e szép kilátásnak éldeletére, elmondjuk hol vagyunk és leírjuk kilátásunkat. Buda hegyeinek egyik legszebb pontját foglalók el, majd-nem a legmagasabbikat, honnan a szem hatását semmi nem gátolja. Az ég ürege oly tiszta s kék, mintha a mennyországba akarna velünk pillantani; szerelmesünk, a nap, fényárjával mosolyog benne s égi mosolyát a tavasz zöld fénye tükrözi vissza itt alatt. Ernyőt szolgáltat azonban egy terebély bükk, melyet a rászegzett pléhlap szerint viharbikk-nek kereszteltek el, de mi inkább sugárbükknek óhajtanánk elnevezni, mert a nap első sugára őt köszönti reggel és sugarak árasztják bőven el reggeltől estig. Száz völgy tárja ki előttünk kedves kebelét, melyben édes titkokat olvashatunk, és még többeket olvashatnánk, ha a világos zöld réteken által le akarnánk szállani lombos erdők- és rejtélyes cserjéseikbe. A hegyek változatosága csudálandó: hosszú hegylánczok nyulnak arra el; eme végtelen medenczét kék kúpok, halmok, dombok lepik el a legkedvesebb cserében, míg a távolban oriai ormokká emelkedve a láthatárt elzárják. A Duna kékes tükre hosszú szalagként csillámlik elő, míg a messze keleten gőz ormokként merednek a mátra hegyei.

De menjünk át szellemi kilátásokhoz; innen a lélek szemeivel is tisztán és távolra láthatni. Arra északnak Oroszhont vélem szemlélni, munkás, fáradhatlan fejedelmével, edzett katonáival, harc-szomjas hadával, látom a Visztulát egy elenyészett nemzettel, látom az alakuló katonai gyarmatokat. Alább keleten testvéreinket látom Moldva s Bessarabiában és sajnálom, hogy nem lévén velünk semmi érintkezésben, napról napra jobban felejtik kedves nyelvünket. Gondolkozom nem volna-e velők czélszerű gyarmatosítást üzni más országok példájára. Túl a fekete tenger hullámain a világ legszebb emberfaját látom az élethalál-tusában kivérzeni a kaukasz hódítatlan bérezeim. Még csak ezen cserkesz s grúz faj van, a hatalmas oroszoknak ellenállani tudó, ezek meghódolván, nyitva lesz neki az út Persiába. Ne nézzük soká a homló Törökországot; itt csak jóslanunk kellene: mi lesz e magát túlélt birodalomból, mely sem a hajdan institúciójánál nem tudta megmaradni, sem az új kor kívánata szerint nem képes újjá születni; gyorsan tekintsünk át Tatár és Mogolország sivatagain, a túlnépes Chinába, hol az ég fia a birodalmat képzí s az angoloknak kegyelmesen megbocsát, hogy opiummal étették meg sok számtalan alattvalóját. Nézzünk délre és sok beduin arabot látunk, kardjoggal csavarogva a pusztákon, küzdve Ibrahim ellen és mellett, Abd-el-kaderrel és a francziákkal. Olaszhon hallgat, mint nyári napon a szellő, s az ember rosszul érzi magát nála. Nyugotra tekintve, Espartero van szemünk előtt és nem tudjuk, hogyan fog a spanyolokkal banni, dictatora, Napoleonja,

vagy Washingtona akarand-e lenni az iberiai félszigetnek, avagy mint hű alattvaló visszavonul magánjába s templomba járand. Fülöp Lajos is magára vonja figyelmünket a nagy Franciaországban szerencsésen ví a legitimistákkal, republicanusokkal és ezek mindenféle árnyéklatival. Jeles fejedelem, ki a pártokat sajká ká tudja átvarázsolni s arra vitorláz velők a merre akar. A belgák nem kerülhetik ki szemlénket fejlődő iparokkal, jeles vas utaik, sajtószabadságok s több intézeteikkel, melyek között el nem hallgatható azon 420 kolostor, mely az utolsó évtizedben építettet. Mit mondjunk Angliáról, mely áruival az egész világot előnti, kereskedik az egész földtekén és a hullámok uraságát bírja, otthon pedig rothadt elemekkel küzd, melyeket ép testéből ki akarna hányni, s küzdésének reform nevet ad. Közelebb szemlélői vagyunk a keletkező német egységnek, melynek alapját az érzések összesimulása, a köz nemzeti akarat nyelv és szellem teszi; a közlekedési szabadság pedig befejezendi az egészet. — Svéd és Norvégországba, valamint a tulsó fél golyóra Washington városáig csak homályosan látunk át, azonban örömkre válik, a képviselőt szép kifejlődését pillantani meg mind ezen északnyugoti részeken mind Amerikában.

Megtartván általános szemlénket és leírván kilátásunkat, nézzük meg, honnan fúj a szél és minő irányt tart? — Az én szelem, mely a sugárbükk leveleit rezgeti, alszél, a meleg alföldről a hideg fölföldre törekvő s esőt ígérő, melyre oly nagy szükségünk volna. Minő irányban fúj a szél mind azon országokban, melyeket előbb látánk, millyen az általános irány és e szerint millyen a kilátás, nem lesz céliránytalan megvizsgálni. Az előbbi két számunkban fölhozott négy elvhez mérve a dolgokat, az irányt haladásának mondhatjuk az országban vagy egyes embernél, ha a haszonlesés vagy kényurasági elvtől a szabadulás és szabadsági elvhez van törekvés; visszameneteli vagy hanyatlásnak ha a szabadsági elvtől visszalépés történik a kényuraság vagy haszonvadászat elvéhez; veszteglési pedig az irány, ha valamelyik elvtől sem előre haladás sem visszalépés nem történik. A veszteglés ezen elvét vagy irányát különösen kifejlődve látjuk keleten, hol az majd mindenfelé alapul szolgál a polgári állománynak. Vegyük föl a ránk, keresztényekre nézve legnevezetesebb népet a hébert, nem arra megy-e s ment-e ki ennek legfőbb törekvése, hogy a veszteglés elvéhez hű maradjon, fő erényének tartva azt, ha olyan maradhat, minővé Moseh szánta őt. Augustus korában kimondaték a Genesareth tavánál, a Tábor hegyén és a Golgothán a haladás iránya, azon irány mely soká földre ismerteték, melyet ma is ritka tud méltányolni s elérteni — és Palestina-ban nem talált viszhangra. Egyiptom vagyis Mizraim felláhféle népe ezen irány mellett bukott el; a hindu szerkezet nem egyéb a veszteglési irány megtestesülésénél és a világ legnépesebb birodalma, China nem más mint egy örökéletű báb, mely elelőtt két ezer esztendővel a Han uralkodó ház alatt egészen mai alakját bírta. De vegyük magát a kereszténységet elő, nem tért-e gyakran vissza ezen elvhez és irányhoz, nem tagadta-e meg maga magát, nem üldözték-e a haladás embereit és nem félt-e ma is nyílt homlokkal a nap felé tekinteni? Nézzük meg egyik testvérét a kereszténységnek, a mohamedanizmust, mely igen kedvező csillag alatt születék, pompásan kezdte fejleni s a haladás irányában kezdte indulni, de vissza tért az alkorán holt betűjéhez, ma is ott nyomorog, hol századok előtt és a lelkesültség kötelei az utolsóig elszakadozván, visszalépés történik az első elvhez, a haszonleséshez, és a kelet zürzavar károjai között van. Minő tehát a kilátás keleten? Igen gyászos. Ezen elfajult, megrontott népség még szabadulni akarni sem tud; zürzavar, vesztegetés, haszonlesés, erőtlenség mindenfelé, mely állapot hihetőleg maradand, míg egy új irány magával nem rántja e tespedőket.

Keleti kilátásunk épen nem mutatja, hogy a mohamedanizmus maga szülne férfút ki korszerűbb irányt tudna e népeknek adni. Mohameth vallása túlélté magát és philosophicus fej ritkaság benne. De változást ígér északruli és délruli kilátásnál fogva; onnan a hódítás szárnyai közelget aláfélé a muszka sas, innen merész ugrásokkal halad fölfelé az angol oroszlan, és a félholdat részint a félhók mardarának evezői, részint a puszták királyának sörénye fogja eltakarani s menekedés nincs és ne is legyen számára, mint talám a szabadság lelkesen fölfogott elve által. A mostani török, persa, egyiptomi tengés nem érdemel egyebet halálnál, melytől Mehemed Ali kopaszító rendszere s Abdul Medsid félnépsége meg sem is szabadítja.

Minő kilátás kecsegtet bennünket saját keresztény világunkban? Uraim, itten a zászlót egy kicsint alább kell fektetnem és a vitorlákat egy kissé belebb húznom; megharagudnátok, ha nagyon közel menydörögnék. És Jupiternek hatalma is van kiszedni kezemből a villámokat és csak füstöt hagyni hátra. Azért szeliden, uraim: ne féljenek. Én egyszer azt mondtam már: a kereszténység a philosophiában és észszerűségében találta s találja gyámját és támaszát, ez annyit tön: a kereszténység a haladás irányát tűzé ki magának. De erre egy ur azt felelé: a kereszténységnek talpköve a dogma s ez annyit tesz: a veszteglés elvének hódolnunk. És urak, mind nekem mind ellenkezőmnek igazunk van. Ezen országokban, melyeket keresztényeknek mondunk, sok a veszteglési elem, mert van sok előjogos ember benne, ki arat a hol nem vetett és eszik ám-bár nem dolgozott: holott az igazság és szabadság elve s a haladás iránya azt parancsolják: a ki vetett az arasson; a ki nem dolgozik ne is egyék. Ezen két elv harczol Aargauban, a Rajnánál és Posenben, ez a mi megyei gyűléseinkben, és valóban alig hiszek valakit, ki a dolog lényegét fölfogván, a haladás iránya mellett ne fogna nyilatkozni, ha magán érdeke másra nem esábitja.

De az még aránylag jó volna, ha itt ott csak veszteglésnek: én hátrameneteli irányt is látok. Espartero nekem nem tetszik, mint Napoleon sem tetszett, hogy győzelmi mámorában az oskolákról rútul megfelejtkezék s hatalmát biztosítani akarva a régi jó világot idézte elő, minden ingyenélővel; nem tetszik vérengzésig menő vita a szép Helvetiában nem a belgiumi tan-rendszer; de az egrí dolgok legkevésbé tudnak tetszeni. Gyönyörömet talalom azonban Némethon irányában, mely nyilván haladási: haladási az egység, mivélődés, nevelés, jogok s honvédelem tekintetében. Lássátok mint terjeszkedik a porosz vámrendszer egész a némethoni természetes határok felé belül szabad kereskedést, szabad földet, szabad embereket és szabad munkát ösmerve. A berlini lelkes király alkotmányadás pontján van miután népe jó nevelés által megérett az alkotmányra, sőt gyakorlatilag némi alkotmányt is éldel, annak védelmére pedig csudalándólag rendszerezve van. Igen nagy figyelmet érdemel nálunk a kelet észak. Itt a kilátás igen furcsa. A bomló Mohamedanizmus ellenében az ifjú erővel bíró s a hódítási elvnek harcziás tüzzel áldozó Oroszthon van. Két elem egymás mellett, érintkezésben. Urak, illy közel térben igen hatalmasan dolgozik a vegytani rokonság s hihető nagy explosio lesz. Nagy eseményeknél nehéz a következtetéseket kiszámítani; a sors szekere vakmerő utat tesz ilyenkor és sokakat összegázol, kik arrul nem is álmodtak. Hogy mi e hódítási téréntül essünk, kettőre kell vigyáznunk. Először is elhatározottan a német haladási elvvel kell tartanunk, hogy annak kiegészítő részévé lehessünk. A sors itt kedve s kedve a nélkül hogy hosszú időn keresztül észrevettük volna. Austria kapocsul szolgál köztünk és német ország között, legyen ez gyémántkapocs előttünk, mert haladási utunk van általa biztosítva. Valamint mi az austriai háznak erőssége s támasza voltunk és vagyunk, ugy Austria támaszunk nekünk az északi hódítási irány ellen. Második menekülési mód a keletet fenyegető zivatartul az, ha alkotmányos hajónkat a haladás irányában vezetjük gyorsan és éretten elő, ha az alkotmányos szabadság elvét erősítjük meg rajta kormányul, árboczul az igazságot állítva föl, vitorlákat gyanánt szabadelmű nevelést használva, gőzgépegyűl pedig a férfias sajtót alkalmazva bele. S kilátásom e tekintetben kecsegtető; fejedelmünk atyai, kormányunk korszerű, nemzetem legfiatalabb társai csung azon istennén, kit némelyek szabadságnak, én jog-és törvényszerűségnek nevezek. Féljen a jövendőtil, a ki akar; én ez irányban bátor és rettentetlen vagyok, mert épen ezen irány maga képzí azon talizmánt, mellytül a sötétség, jogtalanság és elnyomás fejedelme örökre visszahökken. — Most bocsánatot, édes hazamfijai a hosszú beszédért és hagyjuk el eszép halmot, melly olly kedves képekre vezete engem; ha el nem unátok mellete megatokat, ki vagyok elégitve.

⊕ Pécs aprilis 23kán. Baranya megye rendei szeretve tisztelt első alispányuk elnöklete alatt f. év april. 19kén kezdettek évnegyedes közgyűlésüket. — Az első nap dicsően uralkodó koronás fejedelmünk születés napjának ünnepeltetésében, melly Pécsen minden évben fényesen szokott véghez vitetni, telt el. Aprilis 20kán legelőbb is a megyei főispán ő méltóságának levelei tétettek közhírré, melyekben az időközben megürült rendes főjegyzőségre, számos éven által a rendek osztatlan bizodalmit bíró, s közkedvességű t. Madarász József baranyavári járás főbíráját főjegyzőnek; nagy-keéri Scitovszky Márton megyei birtokost és táblabíróta nm. m. kir.-helytartó tanácsnál pedig tiszt.-fogalmazót, tiszteletbeli főjegyzőnek; király daróczi Daróczy Ignácot tiszteletbeli aljegyzőnek; t. Pákozdy Zsigmond urnak a pesti t. váltó-törvényszék ülnökévé történt kinevezetése által ürességbe jött hegyhádi járás főbíroságra Raisz Dániel mohácsi járás alszolgabíráját; ennek helyébe Bartos Edvárd esküdtet; továbbá Csorba J. tiszteletbeli mérnöknek nevezte ki; ennekutána az időközileg tartott kisgyűlések jegyzőkönyveinek fölolvasása után szönyegre került a haza figyelmét magára vonta vegyes házasságok vallási kérdése; és miután előzőleg megállapított volt, az eddig érkezett 14 törvényhatóság leveleinek fölolvasása után csak a tárgy

vitatkozásába ereszkedni: april 21kén Baranyában — a tisztválasztást kivéve — még eddig szokatlan népességű gyűlésben, a tárgy méltóságához illő komolysággal kezdettek a vitatkozások, és a catholicus papság részéről a kérdésbe vett fontos tárgy sérelmes nem voltát fejtegető ok daczára is — miután az első alispány urnak előadása következtében a vegyesházasság tárgyában több ns megyéktül, ugymint: Vas, Pest, Abauj, Borsod, Zala, Esztergam, Fehér, Nyitra, Marmaros, Heves, Gömör, Zólyom, Szabolcs, Sáros vármegyéktül érkezett fontos levelek csatolmányaikkal együtt fölolvastattak volna, a KK. és RR. e következőkép határoztak: Miután már előbbi időkben is jelesül a közelebbi mult országgyűlése alkalmával a vallásos tárgyra nézve főnforgó sérelmek orvoslását követői által is előmozdítani, s pártoltatni rendelék, következtetésséggel, és meggyőződésükönél fogva ettül most sem állhatván el, e jelen a vegyes házasság tárgyában az egyházi körlevelek által támadott aggodalmak, és sérelem orvoslását a jövő országgyűlésen szorgalmazni, és küldendő követeinek már most azt utasításul adni; egyszersmind pedig ő cs. kir. ap. fölségét jobbágyi hódoló tisztelettel megkérni határozták, hogy azon surlódásoknak, ingerültségek és feszült állapotnak, melly ama körlevelek által okoztatott, elhárítása végett, minél előbb országgyűlést tartani és hozandó törvény által a nemzet ezen aggodalmát megszüntetni méltóztassék.

⊗ Veszprém megye. A „Világ“ 23dik számában közlött, Nagy Vázsonyban az újoncz állításnál megtörtént erőszakoskodási esetnek közhírré tétele a milly váratlan volt, a nagy többség ellenében szint-olly buzgó s az örökigazságot kutató hó pártolókra talált. E folyó hó 5kén ugyanis főtiszt. Bezeredy Miklós ur a megyei kisgyűlésen fölemlítvén azt, hogy a nemes megye, a benne elkövetett visszaélések miatt már szinte a hírlapokban is korholhatik: ugyanazért — országgyűlésről is eléggé ismeretes lelkességűl buzdítva — ama törvénytelen tetteknek rögtön leendő megvizsgáltatását sürgette. A gyűlésben pártolólág fölszólamott, aránylag kevés, de az igazság szempontjából kiindult tisztelt egyedeek kívánata a nagyobb számmal volt ellenkező kívánatnak daczára is magát férfiasan kivívta, s a határozat az lett: hogy az ama törvényelleni tetteket föladó általa már t. első alispány urnak előbbi hetekben beadott, de a t. megye közönségének tudomására el nem juthatott két rendbeli folyamodást az oklevelekkel együtt másnap a gyűlésbe adja be; — mi megis törtévnén, a reá következőt végzés az lett: hogy az e nemes megye kebelében az újonczozási volt választmány bizassék meg e tiltott cselekedetkutatásául, és az eredményt a 3dik majusi nagygyűlésre okvetlen adja be. Mindenki, de különösen olly idegen előtt, ki a nyilvánosságnak barátja, s a ki eme nyilvánosságot, a jelen század dicső jellemét óhajtó emberiséget nálunk is ismeri, igen föltűnő lehet, hogy a gyűlésben legvétkesbnek ítélte a közvélemény ama még jelenleg is czáfolatlanul álló czikk gyanított közlőjét, és nem pedig az ugyanazon tisztelt közönség előtt igenis bizonyos elbeszélőjét. Pedig bár a kérdéses eset megczáfolatnék, és e megye még a gyanu, az embervásár gyanujának kontószí is vetkezhetné ki: ugy a czikk amaz elbeszélője, habár soha be nem bizonyíthatandó rágalmazása megérdemelt díját elvonná is, szivesen elszenvédné azt mégis, ha az által az őt szülő megye a vétkes gyanubul kellő ártatlanságában tünhetnék föl, és megyéje megválthatása illy módon eszközölhető lenne. A föntebbiektül látható, e megyében minő vészteljes, ama hallgatással elismert elv uralkodik: kinek neve az újságban, mint közlő áll, arra actio! Itt azonban tartozom azon előbbiektül érthető lényeges megjegyzéssel, hogy ez csak kisgyűlésben történt, és nem merném e lelkes tettekre készen álló megye fölöl hinni azt, hogy a sokkal látogatottabb nagy-gyűlés illyeseket sajátjává tenni képes leendhetne. — Egy külföldi lapban a mult évrül igen illő rövid elmélkedést találtam a magyarországi vegyes házasságok tárgyra nézve, mirül annyit irnak, és valósulandónak remélnék, kivált m. d. az e fölöl szóló honi törvények elhatározólág nyilatkoznak. — Mindennek a világon meg van tetőpontja, azután ismét fogy, összeomlik. Minő láрма, minő zaj volt még ez előtt kevés hónappal Németországban a vegyesházasságok fölöl, — és most, minő szembeszökő nyugalom! Az emberek mindennemű beszédektül és iratoktül eltelve, unalmat kezdnek érezni ez ügyben: eldöntve, s tisztán hozva tulajdonkép még semmi sincs; Poroszország nem engedett, a pápa sem, — hanem ugy látszik, hogy ezen ügynek még is vége szakadt; mert a nép a veszekedést megunta, már nem viseltetik iránta részvéttel; magoknak a catholicus pap uraknak agyaikban is alább hagyott a hív. és inkább időviszonyokszülte csendes és elfogultlan nézetnek enged. Ki hát most a nyertes? a pápa udvara, a curialisták? az ó romai igaz hit? Épen nem! vagy Poroszország és a protestans vallás? Szint olly kevéssé! a józan ész, az emberiség győzött. Bizony mégis igen kellemetlen, haszontalan, és korszerűtlen láрма és versenygés volt-vallja most mindenki, s vallotta már perlekedés heve alatt a nagy többség. Illy hangulat uralkodik még jelenleg is a barátos, újra kolostorokat alakító Bajorországban. Nagy roham volt, és a mint látszik, régóta készülődött próbája volt az a középkori erő kifejlésnek; de az erőkódések semmivé lettek a gondolkodó emberek tömegében épen ugy, mint tencatepp a tiszta tóban;

még egy p...
nyészendik...
ezentul a...
kellemetlen...
nagy tanítá...
tukmálni!...
Esztergom...
Bütnér Kán...
vetkező ig...
ban minden...
redő sokfél...
szik, hogy...
tessék meg...
lönözvén a...
vargóktul;...
megmentvé...
szorososan...
kára s bec...
pedig hatá...
nélkül befo...
rosban, Sz...
immár szá...
ma nyolc...
akar-e ann...
sége, ő he...
mi anyaká...
mégis hogy...
ges, hogy...
togattak a...
zönség ele...
neve följe...
milly adom...
lekötelezni...
és szükség...
hetése kiti...
séget tudó...
jának elha...
get. Eszte...
Bütnér...
val ment e...
zetes summ...
sz. széki j...
gató a pap...
director 10...
ky gyógy...
reskedő 12...
prof. 7 frt...
Ferencz, p...
kedő 8 frt...
papnevelő...
Már, ispa...
s többek...
osa is a k...
annak kol...
és Sz. Gy...
Ör...
a tisztelg...
Iga...
sorában e...
gosan meg...
zsidóság...
azért lát...
son okot;...
telmes zsi...
ra, fájlal...
közvélem...
mellékrül...
hok közül...
habjai ál...
Tör...
léjég terj...
tánál lath...
változott...
látta, hog...
engedelm...
telemben...
ur ki álta...
zatát az...
utasítások...
sül az ör...

még egy pár év, és azoknak utóhatási legesekélyebb nyoma is elenyészendik. — „Ne háborgassatok türelmetlen kiabálásokkal!” lesz ezután a népek szava azon egyedekhez, kik a kimerített kellemetlen tárgyat újra előhozni akarnák. E tárgy is bizonyítja ama nagy tanítást: „Egy kor sem enged holmi idegenszerűséget magára tukmálni!” — P.

✠ **Esztergom**, ápril 23kán. A koldulás megszüntetésére, mely Esztergomban legnagyobb fokon áll, a vízivárosi plebános, főtiszt. Bütnér Károly ur, ki minden jó s hasznosnak buzgó pártolója, következő igen czélirányos fölszólítást bocsátott ki: „Az Esztergomban minden mértéken túl üzött koldulás, és az innen a koldulásra eredő sokféle alkalmatlanság, sőt veszedelem, igen kívánatosá teszi, hogy hazánk más városai példájára Esztergomban is szüntessék meg a koldulás. Ez úgy történhetnék, ha szorosan elkülönöznének a voltaképen ügyefogyott szegényeket a munkakerülő csavargóktól; az elsőkről gondoskodik a lakosok vagyonsz. része, megmentvén őket a házonkinti kéregetés szükségétől, az utóbbiakat szorosan eltávolítván az illető előjárásig a koldulástól, ez által munkára s becsületes életmódra kényszeríti; a jött ment személyeket pedig határiból kitiltván, privát házakba a hatóságok engedelmével befogadtatni kemény büntetés alatt tilalmozza. Az érseki városban, Szent Tamás és Sz. György mezővárosokban, a szegények immár nyolczvanra tétethetik. Az most a kérdés: a tisztelt közönség akar-e annyit össze adni, amennyi ezen szegények eltartására szükséges, ő hercegsége, az ország Primása, s a főtiszteletű esztergomi anyakáptalan nagylelkűleg megígérék tetteles hozzájárulásukat; mégis hogy ezen terv létesülhessen, a lakosok részéről is szükséges, hogy ők is legalább annyit adakozzanak, a mennyit eddig osztogattak a szegények között. Erre nézve bátorodom a tiszt. közönség eleibe terjeszteni ezen fölszólítást, kérvén, hogy kiki becses neve följegyzésével sziveskedjék meghatározni: egy é v n e g y e d r e mily adománnyal akarja magát a koldulásnak megszüntetésére kötelezni. Ha az aláírott pénzmennyiségnek a szegények számával és szükségével történendő összehasonlításából, a tervnek létesülhetése kitünendik, köteletségemben fog állani, erről a tisztelt közönséget tudósítani, s a pénznek beszedése, kezelése s kiosztása módjának elhatározása végett, tanácskozással meghívni a tiszt. közönséget. Esztergomban, az érseki városban. Bütnér Károly plebános.”

Bütnér plebános ur ezen igen dícséretes pályán szép példával ment elől, mert maga is aláírt 13 frtot váltóban. Mások is nevezetes summákat irtak alá u. m. Lefantó János titoknok 13 frt., Kántz sz. széki jegyző 12 frt 30 kr., Kremlicska Tamás gazdasági igazgató a papnevelő intézetben 10 frt, Kruplanicz, primat, caesarum director 10 frt, Mathényi Adolf, primat. al-archivarius 10 frt, Sihulzky gyógyszerárús 10 frt, Haudinger Márton bor- és gabonakereskedő 12 frt 20 kr., Miklosovics Alajos, Studiorum praefectus és prof. 7 frt 30 kr., Rédy Károly primat. számtartó 6 frt, Feichtinger Ferencz, prim. számadó 6 frt 30 kr., Rigler 8 frt, Gantner kereskedő 8 frt, Gramling Ignác 7 frt 30 kr., Koch Ignác, Spiritualis a papnevelő intézetben 5 frt, Lauffer Antal 5 frt, Hyros József 5 frt, Már, ispány 5 frt, Adány 5 frt. Gammel 5 frt, Szinger Péter 5 frt, s többek. Csak az óhajtott még, hogy szabad kir. Esztergom város is a koldulást megszüntesse, mert máskint tartani attul, hogy annak koldusai, mint eddig el fognak jöni a vízivárosba Sz. Tamás és Sz. György mezővárosokba.

✠ **Or.** Az élelmezési országos Választmány, folyó hónap 26ikán a tisztelgések megtételvé, 27ikén tartá első ülését.

Igazítás. A „Világ” 32dik számában a zsámbéki cikk 14ik sorában e szó: „azon” véletlenül kimaradt, mely a kéziratban világosan megvan; minélfogva a tételnek így kell állnia: hogy ha a zsidóság azon hitsorsosait kikben sat; — Igazítani pedig épen ezt azért láttam szükségesnek, ne hogy valami balértelemre szolgáltatson okot; mert nem vala czélem a zsidóságot sérteni, hanem az értelmes zsidó közönséget hívám fel illy elfajult egyedei korlátozására, fájlván, hogy tán néhány miatt az ártatlan egész foghatna a közvéleményben esökkenni. — Szinte 32dik számunkban a Temes-mellékről közölt cikkben azon hír hogy az ohabai e fiktari oláhok közül 25ten sodrattak volna el Temes vízének hirtelen áradó habjai által, nem való. — B.

Külföld.

Törökhon. A török szélekről, tavasz hó 9kén. Tavasz hó 1jégig terjedő stambuli levelek szerint Oroszország befolyása a portánál láthatólag növekszik. Az egyiptomi ügyre nézve semmi sem változott. Londonból értesítések váratnak. A porta kétség kívül átlátta, hogy télutó 13kán költ fermánján, melytől Mehemed Ali az engedelmisséget megtagadá, némi módosításokat kell tennie, s ez értelemben új utasításokat küldött Sekib effendinek Londonba. A nagyur ki általában késznek mutatkozik a londoni conferenzia határozatát az alkirályi viszály kiegyenlítésének alapjául elfogadni, ez utasításokban megjegyzésre méltó nyilatkozást tesz az ügy s jelesül az örökségi kérdés elintézésére nézve. Sekib effendinek meg-

hagyatott, jelentené ki, miként a nagyúr kész az alkirálynak megengedni, hogy közvetlen utódját maga válaszsza, de azontúl a választást magának tartja fön. Ha e mód Londonban tetszést nem nyerne, kész a porta abban is megegyezni, hogy az egyiptomi basáknak joguk legyen utódot akár családjukból, akár az ország nagyai közül választani, de a választás, megerősítés végett mindig a nagyúr elébe terjesztessék. A fermán többi pontjaira nézve is módosításokra hatalmaztatott föl Sekib effendi s ezek — úgy látszik inkább elégitendik ki a feleket mint az örökösödés körül adott engedmények. — Alexandria tavasz hó 26kán. Mehemed Ali utolsó nyilatkozásaira Stambulból még nem érkezett válasz. A consulok és keresdőség békét remélnék, mi azonban a fenforgó körülmények közt kissé hihetetlen. Az alkirály elébe szabott föltételek nyilván oda valának irányozva, hogy Mehemed Ali is ugyanazon törvények alá vetessék, melyek a többi helytartókra is ki fognak terjesztetni. Ebben az alkirály nem akart megegyezni, s legfőlebb arra áll rá, hogy bizonyos mennyiségű adót fizessen és külső megtámadás esetében a portának fegyveres segélyt küldjön. Egyiptomban ellenben ezentúl is fejedelmi jogokat akar gyakorolni. Lehetséges leend-e illy körülmények közt a kölcsönös igényeket módosítani és az alkudozó feleket egymással kibékíteni? Lehet-e föltenni, hogy a négyes szövetség miután azon elvet, miszerint a föllázadott alkirályt törvényes urának alá kell vetni, nyilván kimondotta és az alkirályra tett kemény föltételekben megegyezett, Mehemed Ali kedvéért az egész elvet meg fogja változtatni s ezzel bebizonyítani, hogy maga sem tudta mit akart keleten? Ha a négyes szövetség részéről illy czéltalan törekvést föl nem tehetni, szükségkép azon nézetre tér az ember, hogy a négyes szövetség, habár egy vagy más hatalom fájlna is, módokhoz fog nyulni Mehemed Alit kellő módokon engedelmisségre kényszeríteni. Diplomatiail uton az alkirály mindig a porta alázatos szolgájának vallandja ugyan magát, de tetteleg egy fillérnyi adót sem fog fizetni és a hattiserifereket épen úgy fitymálandja mint ezelőtt. S így akarva nem akarva új kényszerekre (Zwangsmassregeln) lesz szükség, annyival is inkább, mivel stambulban meg vannak győződve, hogy Egyiptom ellen még csak egy lépés kell és a basa hatalma végkép tönkre lesz juttatva. Ott t. i. azt hiszik, hogy az alkirály elleni elégitelenség legmagasb fokát érte és hogy ha az egyiptomi vizekbe török hajóhad érkezne, az alkirály innen is olly gyorsan üzetnék el mint Syriából. Ha tehát a nagyúrnak vagy a divánnak kedve volna illy lépést tenni — s illyes mit könnyen föltehetni —, úgy a török biradalom épségének baráti tettel s tanácsal segítenedik, s ime a régi bonyolódások, melyeket mindenki már bevégzeteknek hitt, fenyegetve fognak ismét előállani, ezt Mehemed Ali jól tudja, tudja hogy nem fog kedve szerinti engedményeket nyerve, s hogy a nekie ajánlottak elfogadása által kétségtelenül el volna veszítve s végnapjai szégyennel és gyalázzal bélyegezve, míg más felől egy utolsó háborutal ügyének jobb fordulatot remélhet. S így Mehemed Ali nem engedend, hanem Egyiptomban minden hatalmában lévő eszközökkel védeni magát. E végre mióta a tábor Syriából visszatért legnagyobb munkásság fordítatott a hadsereg rendbeszedésére. A használhatlan egyedek elbocsátása után a rendes hadsereg még 56,800 emberre megy. Ehhez járul még számos beduin és basikobuk. Ha valóban kitörne a háború, úgy Mehemed Ali azonnal Kairoba vonul s a háboru folytatását Ibrahim basára bizza, ki azt kétség kívül olly erővel folytatandja, hogy Egyiptom sokáig nem fog tőle kipihenhetni. A lakosok elégitelenség ugyan az alkirályal, de e gyáva, nyomorú, nézet nélküli pillanatemberek véleményére semmit sem adhatni. Leginkább tarthat az alkirály a hadsereg elégitelenségétől, melyben syriából eltávozása a rendtelenség és féktelenség rendkívül elharapódzott s mely hátra lévő zsoldját fenyegetve követli s jobb tartást kíván mint az előtt. Ha Mehemed Ali ez elégitelenségnek lecsillapíthatja, úgy legnagyobb ellenségei is kénytelenek lesznek megvallani, hogy feljűlmúlhatlanul ismeri az arab jellemet s olly uraságot üz a kedélyek fölött, minőt előtte csak azon kevesek gyakorolának, kik keletet maghódíták. Akármilyen legyen egyéb iránt e viszályok vége, annyi bizonyosnak látszik, hogy a polgárosodásra tett eddigi lépés meg fog esökkenni, a durvaság részéről visszahatás támad a haladás ellen, s e visszahatás vétke Európát fogja terhelni. Azon hadi rendszabályokhoz, melyeket az alkirály önvédelmére tenni szándékozik, tartozik a Delta és a Nilus két főága külső partjainak megszállása. A lovasság Menikli basa alatt nagyobb részt Sarkie tartományban és Mansura környéken van, számos pattantyúság s gyalogsággal együtt Selim basa alatt. A Delta partjait haditisztek utazgatják be, hogy a pattantyúság és lovasság számára az utakat helyreállítsák s a Nilus gyors áthajóztatására mindennütt komphajók fognak készülni. Mehemed Ali hű tábornokai úgy vélekednek, hogy ha csak törökökkel leend bajok, ezekkel hamar készszen lesznek; de ha europai hadak is részt vesznek a háboruban, úgy apró háborút kell folytatni, folyvást visszavonulni s az el szállíthatlan eleséget és hadiszert megsemmíteni. Ez esetben Mehemed Ali Sennaarba vonulna, hol magát legrosszabb esetben is mentnek véli minden további ellenséges megtámadástól. — Mehemed Ali azonban még ennyi zavarok közt sem felejtkezik meg hódításokról. Kai-

